مروری بر کتاب
Book Review
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۲۲، مهر ۱۴۰۲، ۷۸۶-۷۸۵

مروری بر کتاب خودکشی: علل اجتماعی خود تخریبی

A review on the book Suicide: The Social Causes of Self-Destruction

محسن رضائیان[۱]

کتاب، "خودکشی: علل اجتماعی خود تخریبی" (Suicide: The Social Causes of Self-Destruction)، نوشته جیسون مانینگ (Jason Manning) است. این کتاب برای اولین بار در سال ۲۰۲۰ میلادی، توسط انتشارات دانشگاه ویرجینیا (Press of Virginia University) و در ۲۳۶ صحفه، به زیور طبع آراسته شده است. جیسون، استادیار جامعه‌شناسی دانشگاه ویرجینیا است. وی در مقدمه کتاب خود می‌نویسد: "این کتاب، دیدگاه مرا نشان می‌دهد که خودکشی یک رفتار اجتماعی است. رفتاری که ما می‌توانیم هم از لحاظ جامعه شناختی و هم از لحاظ علمی آن را تبیین کنیم. با وجود این که اخیراً مدل غالب در گفتمان خودکشی، مدل روان‌پزشکی است، جامعه‌شناسی هنوز سهم مهمی در درک این موضوع دارد."

جیسون برای این‌که درک این دیدگاه خود را واضح‌تر نماید، در پیش‌گفتار کتاب، به خودکشی محمد بوعزیزی (Mohamed Bouazizi) می‌پردازد. محمد، دست‌فروش تونسی بود که در ۱۷ دسامبر سال ۲۰۱۰ میلادی، به خاطر برخورد نامتعارف پلیس محلی که وسایل وی را ضبط کرده و به خودش توهین کرده بودند، به مسئولین آن‌ها شکایت برد. اما متأسفانه، هیچ‌کس حاضر نشد که به حرف وی گوش داده و وسایلش را برگرداند. او همان روز مقابل دفتر فرماندار، اقدام به خودسوزی کرد. حاضرین اگر چه برای نجات وی اقدام نمودند، اما چند روز بعد به علت جراحات وارده، جان خود را در بیمارستان از دست داد. خودکشی محمد آن چنان انقلابی در تونس به پا کرد که باعث بر کناری رئیس جمهور مستبد تونس شد. حمایت‌هایی که از محمد به عمل آمد و ادامه خودسوزی‌های اعتراضی مشابه، منجر به رخ داد ناآرامی‌های اجتماعی در بسیاری از کشورهای عربی گردید که از آن، به عنوان بهار عربی (Arab Spring) یاد می‌گردد.

جیسون با بیان این داستان و چند داستان مشابه و با هنرمندی هر چه تمام‌تر، سعی می‌کند تا نظریه خود را حمایت نماید که خودکشی، شکلی از یک رفتار اجتماعی بوده که از

۱- استاد گروه آموزشی اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت، مرکز تحقیقات محیط کار، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران
تلفن: ۳۱۳۱۵۲۴۳-۰۳۴، دورنگار: ۳۱۳۱۵۲۴۳-۰۳۴، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk، ارکید: 0000-0003-3070-0166

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-06]

[DOI: 10.61186/jrums.22.7.785]

طریق عوامل اجتماعی شکل می‌گیرد. بنابراین، نیازمند شناخت جامعه‌شناسانه می‌باشد. وی معتقد است که تعارضات اجتماعی، عوامل خطر بسیار عمده‌ای در انجام خودکشی می باشند و اگر این تعارضات، به خوبی مدیریت نشوند، مانند آنچه که درباره محمد اتفاق افتاد، آن وقت به خودکشی خواهند انجامید. در سرتاسر کتاب وی تلاش می‌نماید تا به این سؤالات پاسخ دهد که: "چه زمانی تعارض منجر به خودکشی می شود؟" و یا، "چرا تعارضات مختلف، نتایج مختلفی را به دنبال دارند؟" وی معتقد است که این نظریه، به ما کمک خواهد کرد که هر نوع رفتار خود تخریبی را درک کنیم.

جیسون، کتاب خود را در پنج فصل و دو پیوست، سازماندهی کرده است. فصل اول با عنوان "خودکشی و تعارض"، فصل دوم با عنوان "خودکشی و نابرابری"، فصل سوم با عنوان "خودکشی و روابط" و فصل چهارم با عنوان "خودکشی و حمایت"، به رشته تحریر در آمده‌اند. فصل پنجم نیز، به " نتیجه‌گیری" می‌پردازد. موضوع پیوست الف، "در رابطه با روش‌شناسی" و موضوع پیوست ب، "خودکشی و سرایت اجتماعی" است. در تمامی کتاب، وی سعی می‌کند که با مرور علمی شواهد و ادبیات موجود در فرهنگ‌های مختلف، به این نتیجه برسد که خودکشی، در نتیجه افزایش نابرابرهای اجتماعی و کاهش صمیمیت رخ می‌دهد. در انتهای کتاب نیز به نکته بسیار مهمی اشاره می‌کند که مانند خودکشی، پیشگیری از این پدیده نیز، باید منطبق با ساختار اجتماعی باشد که خودکشی در آن، رخ داده است.

از این رو، راقم این سطور مطالعه کتاب حاضر را به تمامی دست‌اندرکاران برنامه‌های پیشگیری از خودکشی، اساتید علوم جامعه‌شناسی، روان‌شناسی، روان‌پزشکی، مددکاری اجتماعی، اپیدمیولوژی و سایر رشته‌های وابسته و همچنین، دانشجویان تحصیلات تکمیلی این رشته‌ها، توصیه می‌نماید. خوشبختانه، این کتاب توسط سرکار خانم حسینی و اینجانب به فارسی ترجمه شده و در سال ۱۴۰۲ توسط انتشارات دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، پس از انجام داوری، هم به صورت چاپی و هم به صورت برخط، منتشر شده است.

لازم به توضیح است که نسخه برخط ترجمه این کتاب در آدرس (https://pub.rums.ac.ir)، به صورت رایگان قابل دسترسی است. نظر به اهمیت موضوعات مطرح شده در کتاب، اینجانب مشتاقانه منتظر دریافت نظرات سازنده خوانندگان فرهیخته چه درباره کتاب اصلی و چه درباره ترجمه به عمل آمده از آن، هستم. لطفاً نظرات‌تان را به آدرس ایمیل اینجانب ارسال فرمائید.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-06]

[DOI: 10.61186/jrums.22.7.785]